

Περιεχόμενα Τεύχους

Editorial 1, 2, 3

Νέα 3

Free data 4

Συνέδρια 4

Έρευνες 5

Editorial

του Νίκου Λαμπρινού

Νίκος Λαμπρινός,
Πρόεδρος του Κέντρου
Ψηφιακής Γεωγραφικής
Εκπαίδευσης

Αγαπητά μέλη,
Κάποια στιγμή όλοι
κάνουμε ένα απολογισμό
της εργασιακής μας
απασχόλησης στα χρόνια
που δραστηριοποιούμα-
στε ο καθένας μας.
Υπάρχουν πολλές

πλευρές από τις οποίες μπορούμε να
δούμε αυτόν τον απολογισμό. Εγώ
αναφέρομαι σε ένα απολογισμό των
συνθηκών που ίσχυσαν κατά τη διάρκεια
των σχεδόν τριάντα ετών που βρίσκομαι
στον εκπαιδευτικό και ερευνητικό στίβο.

Είχα και έχω την τύχη να εργάζομαι σε
ένα χώρο που έχει ως κύρια ενασχόληση
το διάβασμα. Η συνεχής ενημέρωση είναι
μία από τις πιο βασικές υποχρεώσεις που
έχει ένας επιστήμονας και όταν ο χώρος
εργασίας του το απαιτεί τότε ακόμη
καλύτερα. Φυσικά ένας επιστήμονας έχει
καθήκον να ενημερώνεται διαρκώς γύρω
από την επιστήμη που υπηρετεί,
επομένως δεν θεωρώ ότι έκανα κάτι

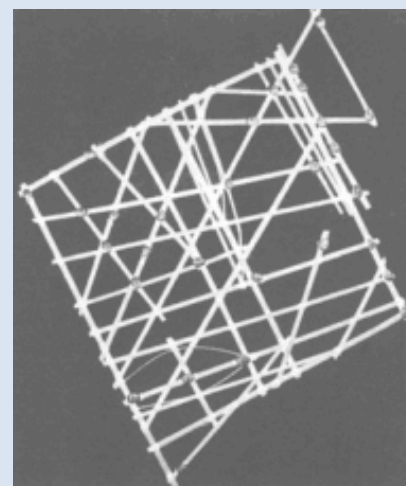
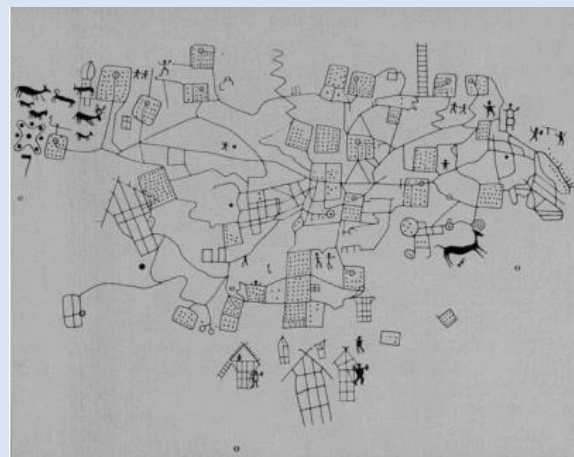
ιδιαίτερο. Διαβάζοντας όμως βρίσκει
κανείς και κάποιες πτυχές που ίσως δεν
τις είχε σκεφτεί ή δεν είχε δώσει την
απαραίτητη προσοχή. Αυτό ισχύει για
κάθε επιστήμη και αυτό κάνει την
επιστήμη να εξελίσσεται.

Θα ήθελα λοιπόν να προτείνω μία
διαφορετική πτυχή σε ένα θέμα που
ίσως οι περισσότεροι νομίζουν καθαρά
τεχνοκρατικό και ίσως μέχρι σχετικά
πρόσφατα να ήταν έτσι. Αναφέρομαι
στον εντοπισμό θέσης και τις
δυνατότητες που έχουν προκύψει τα
τελευταία χρόνια. Σε παλιότερο τεύχος
(τεύχος 28) είχα ασχοληθεί με τις
συσκευές εντοπισμού θέσης. Η ασχολία
εκείνη είχε ως σκοπό τη γνωριμία με τον
τρόπο λειτουργίας των συσκευών αυτών
και όχι με τη χρήση του αποτελέσματος
χρήσης. Αυτό, σε εκείνο το τεύχος,
φάνταζε προφανές.

Συνέχεια στη σελ. 2

Εδώ όμως είναι ώρα να προχωρήσουμε ένα βήμα πιο μπροστά και να μιλήσουμε για την ηθική της χρήσης του αποτελέσματος αυτών των συσκευών και ιδιαίτερα για την ηθική που κρύβεται μέσα στον εντοπισμό της θέσης κάποιου ή κάτι. Η συζήτηση αφορά τις συσκευές GPS που βρίσκονται στα κινητά τηλέφωνα και σε οποιαδήποτε άλλη συσκευή έχει άμεση πρόσβαση στο δίκτυο ταυτόχρονα με την πρόσβαση σε GPS. Μέσω αυτών των συσκευών μπορεί κάποιο άτομο να έχει πρόσβαση σε έναν χάρτη και να βλέπει τη θέση του σε αυτόν όμως την ίδια στιγμή η θέση του να γνωστοποιείται στο δίκτυο και να γίνεται γνωστή σε κάποια άλλα άτομα ή εταιρείες. Αν το σκεφτούμε καλά τότε θα δούμε ότι θέματα ηθικής αξιοποίησης των χωρικών δεδομένων ξεκίνησαν από τον πρώτο χάρτη που κατασκευάστηκε. Και εκείνος ο χάρτης γνωστοποιούσε τη θέση κάποιων (τόπων βέβαια και όχι ατόμων αλλά σε τελική ανάλυση στους τόπους εκείνους ζούσαν άτομα. Σχετικά με το ποιος είναι ο πρώτος χάρτης που κατασκευάστηκε, μπορεί να είναι ο χάρτης Bedolina της Βόρειας Ιταλίας [1] που δείχνει μία κατοικημένη περιοχή και χρονολογείται το 2000-1500 π.Χ. ή ένας προϊστορικός χάρτης της Πολυνησίας που δείχνει τις θέσεις των νησιών με τη βοήθεια λεπτών ξύλων και κοχυλιών [1] ή είναι ένας χάρτης που δείχνει την Βαβυλώνα το 600 π.Χ.). Όμως από τότε μέχρι σήμερα τα δεδομένα άλλαξαν και η χρήση τους επίσης. Είναι προφανής η καταπάτηση της ελευθερίας του ατόμου από τέτοιες ενέργειες, οι οποίες συνήθως κρύβονται πίσω από κάποια ενημέρωση από την πλευρά των εταιρειών που συλλέγουν τέτοια στοιχεία, ότι το άτομο έδωσε την άδεια στην εταιρεία να έχει πρόσβαση σε όλα τα στοιχεία που υπάρχουν στη συσκευή του. Αυτά μου φαίνονται κάπως «θολά» και ίσως να κινούνται σε επίπεδο ακροβασίας από πλευράς νομιμότητας.

Από τη μια πλευρά έχουμε τη δυνατότητα να βρίσκουμε τη θέση μας στο χώρο εύκολα και γρήγορα και σε κάποιες περιπτώσεις αυτό να μας βοηθήσει σε κάποια δύσκολη στιγμή και από την άλλη πλευρά είναι αρκετά άβολο να ξέρεις ότι όπου πηγαίνεις οι κινήσεις σου κάπου καταγράφονται. Εκεί ακριβώς ανοίγει η συζήτηση περί ηθικής. Μία συζήτηση η οποία φέρνει στο προσκήνιο την ανάγκη για την διατύπωση κάποιου καταστατικού που θα ορίζει με σαφήνεια την υπεύθυνη χρήση των δεδομένων θέσης. Οι χρήστες τέτοιων δεδομένων θα πρέπει να κατανοήσουν τις πιθανές βλάβες που μπορεί να προκαλέσει η ανεύθυνη χρήση τέτοιων δεδομένων από μέρους τους τη στιγμή μάλιστα που η συλλογή περιλαμβάνει όχι μόνο τις τρεις διαστάσεις (την θέση) αλλά και τον χρόνο (X, Y, Z και T).

Συνέχεια στη σελ. 3

Θα πρέπει να γίνεται σεβαστό το δικαίωμα κάθε πολίτη να κινείται δίχως οι υπόλοιποι να γνωρίζουν που πηγαίνει ή που βρίσκεται. Είναι δικαίωμά μας να επιτρέπουμε ή όχι να γνωστοποιείται η θέση μας στο χώρο και προσωπικά θεωρώ ότι δεν είναι απαραίτητη αυτή η γνωστοποίηση. Πιστεύω ότι οι περισσότεροι από εμάς έχουμε βρεθεί να διαβάζουμε ένα μήνυμα στο κινητό μας από γνωστή εταιρεία που μας ρωτάει «πώς ήταν η τοποθεσία ....» που είχαμε επισκεφθεί θεωρώντας (η εταιρεία) ότι εμείς έχουμε δώσει το δικαίωμα στην εταιρεία να παρακολουθεί διαρκώς που πηγαίνουμε και πότε.

Αυτού του είδους τα δεδομένα ανήκουν στην κατηγορία των Big Data γιατί είναι πράγματι πάρα πολλά και μπορούν και αυξάνονται καθημερινά όσο υπάρχουν μετακινήσεις. Τα Big Data υπόκεινται σε μία μορφή δεοντολογίας η οποία αναπτύσσεται όσο αναπτύσσονται κλάδοι όπως η Τεχνητή Νοημοσύνη και άλλες διαδικτυακές εφαρμογές. Εστιασμένες αρχές και οδηγίες δεοντολογίας δεδομένων μπορούν να βελτιώσουν και υποστηρίξουν την κατανόηση των δικαιωμάτων, των υποχρεώσεων και των ευθυνών όσων λαμβάνουν τέτοιες πρωτοβουλίες και αποφάσεις.

Βέβαια θα πρέπει να δώσουμε και μία άλλη εκδοχή αυτού του θέματος. Σε πολλές περιπτώσεις η δυνατότητα να εντοπίσεις κάποιον μέσα από τέτοιες συσκευές που φανερώνουν τη θέση μας εν αγνοία μας είναι σωτήρια. Έχουν εντοπιστεί άτομα που είχαν χαθεί ή δεν ήταν σε θέση να δηλώσουν τη θέση τους και τους έψαχναν.

Όπως γίνεται κατανοητό από τα παραπάνω, είναι φυσικό να έχει αρχίσει εδώ και καιρό μία συζήτηση που αφορά την ηθική γύρω από το θέμα του εντοπισμού της θέσης μας [2], η οποία μπορεί να γίνει με πολλούς πλέον τρόπους μέσω της τεχνολογίας των δορυφόρων, του Internet των πραγμάτων (IoT) και της Τεχνητής Νοημοσύνης.

Το θέμα είναι κατά τη γνώμη μου ενδιαφέρον και πιστεύω ότι στο μέλλον κάτι περισσότερο θα έχω να γράψω για αυτό. Όποιος/α από εσάς θέλει να γράψει τη γνώμη του ή γνωρίζει κάτι επ' αυτού ας το στείλει για δημοσίευση στο Δελτίο μας.

Καλή ανάγνωση

Νίκος Λαμπρινός

[1]

<http://portal.survey.ntua.gr/main/courses/cartography/gencarto/documentation/history2.pdf>

[2]

<https://benchmarkinitiative.com/files/6/Locus%20Charter%20v2.0.pdf>

Νέα – Δράσεις του Κέντρου

- Παρουσίαση του Κέντρου στην Ετήσια Συνάντηση του [GeoForAll](#) στις 17/3/21. Η συνάντηση οργανώθηκε από την Πρόεδρο της δράσης Victoria Rautenbach από το πανεπιστήμιο της Πρετόρια, Νότια Αφρική. Στη συνάντηση αυτή παρουσιάστηκαν εργαστήρια από όλο τον κόσμο που συμμετέχουν στη δράση GeoForAll (συνολικά συμμετέχουν περισσότερα από 140 εργαστήρια από όλον τον κόσμο). Περίπου 20 εργαστήρια παρουσίασαν τα ερευνητικά και εκπαιδευτικά τους προγράμματα, τις δράσεις τους την περσινή χρονιά και τα σχέδιά τους για την χρονιά που διανύουμε.

Δωρεάν Δεδομένα – λογισμικά – άρθρα – βιβλία κλπ.

- Στην ιστοσελίδα <https://huckleorguk.files.wordpress.com/2020/11/hucklecsg2020.pdf> υπάρχει μία εξαιρετική έκδοση που αφορά την παγκόσμια εκπαίδευση και την γεωγραφία με τίτλο “Critical School Geography”. Μπορείτε να την κατεβάσετε δωρεάν. Θεωρώ ότι είναι μία έκδοση που έρχεται να συμπληρώσει την ελληνική έκδοση με τίτλο «Χώρος, ταυτότητα και εκπαίδευση. Γεωγραφική εκπαίδευση και Παγκόσμια ιδιότητα του Πολίτη» του Νίκου Βουδρισλή, εκδόσεις ΓΡΑΦΗΜΑ.

- Στην διεύθυνση <https://www.osgeo.org/resources/> μπορείτε να βρείτε και να κατεβάσετε δωρεάν οδηγούς χρήσης ανοικτών λογισμικών και εργαλείων. Πριν τα κατεβάσετε μπορείτε να τα δείτε online ώστε να μπορέσετε να επιλέξετε εκείνα που σας χρειάζονται. Είναι όλα στα αγγλικά.

- Για όσους/ες ενδιαφέρονται να μάθουν να χρησιμοποιούν το ελεύθερο λογισμικό GIS gvSIG μπορούν να ξεκινήσουν με τα μαθήματα που προσφέρονται στο διαδίκτυο στην ιστοσελίδα

<https://blog.gvsig.org/2017/08/01/learn-gis-for-free-the-complete-course/>. Το ίδιο το λογισμικό μπορείτε να το κατεβάσετε και εγκαταστήσετε δωρεάν από την ιστοσελίδα <http://www.gvsig.com/en/products/gvsi-g-desktop/downloads>.

Συνέδρια

Ευρώπη

Απρίλιος 2021

1. 22-23: [Eurogeo Conference 2021](#).

Τόπος: Paseo de la Senda del Rey 7: Salón de actos (Main hall) Edificio humanidades, Μαδρίτη, Ισπανία

Ιούλιος 2021

2. 6-8: [12th International Symposium on Digital Earth](#).

Τόπος: Faculty of Natural Sciences, University of Salzburg, Salzburg, Austria

Προς το παρόν δεν έχουν ανακοινωθεί συνέδρια Γεωγραφικού ενδιαφέροντος που να γίνονται στην Ελλάδα. Για συνέδρια και δραστηριότητες του εξωτερικού μπορείτε να ανατρέξετε και στο τελευταίο τεύχος του [Newsletter του GeoForAll](#)

Στο ίδιο τεύχος θα βρείτε webinars και σε παλιότερα τεύχη θα βρείτε δωρεάν εκδόσεις και βίντεο σχετικά με τα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (στα αγγλικά).

Ανατρέξτε και σε όλα τα προηγούμενα Ενημερωτικά Δελτία του Κέντρου Ψηφιακής Γεωγραφικής Εκπαίδευσης για περισσότερες διευθύνσεις δωρεάν λογισμικών και βιβλίων.

ΕΡΕΥΝΕΣ

Από το τεύχος αυτό εγκαινιάζουμε μία νέα στήλη στην οποία θα ανακοινώνονται όλες οι ερευνητικές εργασίες σε επίπεδο Μεταπτυχιακού, Διδακτορικού και ερευνητικών προγραμμάτων που γνωρίζουμε να διεξάγονται (είναι σε εξέλιξη) στην Ελλάδα. Η ανακοίνωση θα παραμένει μέχρι την περάτωση της έρευνας. Όσοι από τους αναγνώστες θέλουν μπορούν να στείλουν την έρευνά τους ή στοιχεία για γνωρίζουν ότι βρίσκεται σε εξέλιξη και αφορά τη γεωγραφία σύμφωνα με τα παρακάτω πρότυπα:

Μεταδιδακτορικά και Διδακτορικά

1. «Μετασηματισμός επιστημονικών εννοιών της Αστρονομίας και της Τηλεπισκόπησης για την προώθηση της μάθησης: Από τα πλανητικά περιβάλλοντα στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική».
  - a. Ερευνητής: Γεώργιος Μπαμπασίδης
  - b. Μεταδιδακτορική έρευνα, ΠΤΔΕ, ΕΚΠΑ
2. «Η σημασία και η αξιοποίηση των γεωχωρικών μεταδεδομένων των ψηφιακών διαδραστικών χαρτών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση».
  - a. Ερευνήτρια: Γεωργία Ιντζίδου
  - b. Διδακτορική διατριβή, ΠΤΔΕ, ΑΠΘ
3. «Η χωρική αντίληψη κατά την επίλυση προβλήματος στις φυσικές επιστήμες»
  - a. Ερευνητής: Χρήστος Βοναπάρτης Κοσμίδης
  - b. Διδακτορική διατριβή, ΠΤΔΕ, ΑΠΘ
4. «Ο γεωγραφικός γραμματισμός σε θέματα που αφορούν στην ευρωπαϊκή ταυτότητα και πολιτισμική κληρονομιά με χρήση νέων τεχνολογιών» με χρηματοδότηση από CoHERE grant agreement No 693289 & Sylff Fellowship Program Tokyo Foundation for Policy Research (2019)
  - a. Ερευνήτρια: Αθηνά Καρατζά
  - b. Διδακτορική διατριβή, ΠΤΔΕ, ΕΚΠΑ
5. «Γεωγραφική και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Σχεδιασμός και αξιολόγηση ενός παραδείγματος STEM που αναφέρεται στην μετατροπή δορυφορικών εικόνων σε τρισδιάστατα μοντέλα εδάφους με χρήση γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών και τηλεπισκόπησης».
  - a. Ερευνητής: Γεράσιμος Κωνσταντακάτος
  - b. Διδακτορική διατριβή, ΠΤΔΕ, ΕΚΠΑ
6. «Ενδυνάμωση της Ταυτότητας των Μαθητών σε σχέση τις Φυσικές Επιστήμες και Παραγωγή πιο Ευρέων Πολιτισμικών Εννοιών για την Επιτυχία στις Φυσικές Επιστήμες».
  - a. Ερευνήτρια: Κανέλλα-Μαρία Μαρώση
  - b. Διδακτορική διατριβή, ΠΤΔΕ, ΕΚΠΑ

Μεταπτυχιακές Σπουδές

1. «Η διδασκαλία των ωριαίων ατράκτων: Θεωρία και πράξη»
  - a. Ερευνήτρια: Ζωή – Χριστίνα Δασκαλάκη
  - b. Μεταπτυχιακή διπλωματική, ΠΤΔΕ, ΑΠΘ
2. «Η παρουσία της μαθηματικής γεωγραφίας στην ξένη λογοτεχνία. Η περίπτωση της γραμμής Αλλαγής της Ημέρας».
  - a. Ερευνήτρια: Αγάπη Ζίζικα
  - b. Μεταπτυχιακή διπλωματική, ΠΤΔΕ, ΑΠΘ
3. «Λοξοδρόμος και ορθοδρόμος: Διδακτική εφαρμογή μέσα από παγκόσμιους ψηφιακούς χάρτες».
  - a. Ερευνήτρια: Ιωάννα Ρεπανίδου
  - b. Μεταπτυχιακή διπλωματική, ΠΤΔΕ, ΑΠΘ

Ερευνητικά/Εκπαιδευτικά προγράμματα

1. «Μελέτη της ανάπτυξης όψεων του επιστημονικού εγγραμματισμού μαθητευομένων σε συνθήκες τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης με τη χρήση διαδικτυακών εικονικών εργαστηρίων και την αξιοποίηση γεωγραφικών δεδομένων».
  - a. Επιστημονικός Υπεύθυνος ΙΔΡΥΜΑ "ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ"
  - b. Ερευνητικό πρόγραμμα ΚΡΗΠΙΣ
2. "Earth observation for Education".
  - a. Επιστημονικός Υπεύθυνος: International Links (Global) Ltd, UK, για την Ελλάδα: Αντώνης Μουρατίδης, Τμήμα Γεωλογίας, ΑΠΘ.
  - b. Ερευνητικό πρόγραμμα Erasmus +.

Φωτογραφία εξώφυλλου:
(N. Βουδρισλής, 2020)

N.B.

Twitter: @earthellas

